

Sjømatnæringa som global næring - drivkrefter,
utviklingstrekk og framtidige muligheter

Bent Dreyer

Innhold

- Perspektiv
- Globalisering
- Strukturelle trekk i sjømatnæring
- Lokale fortrinn i en global økonomi

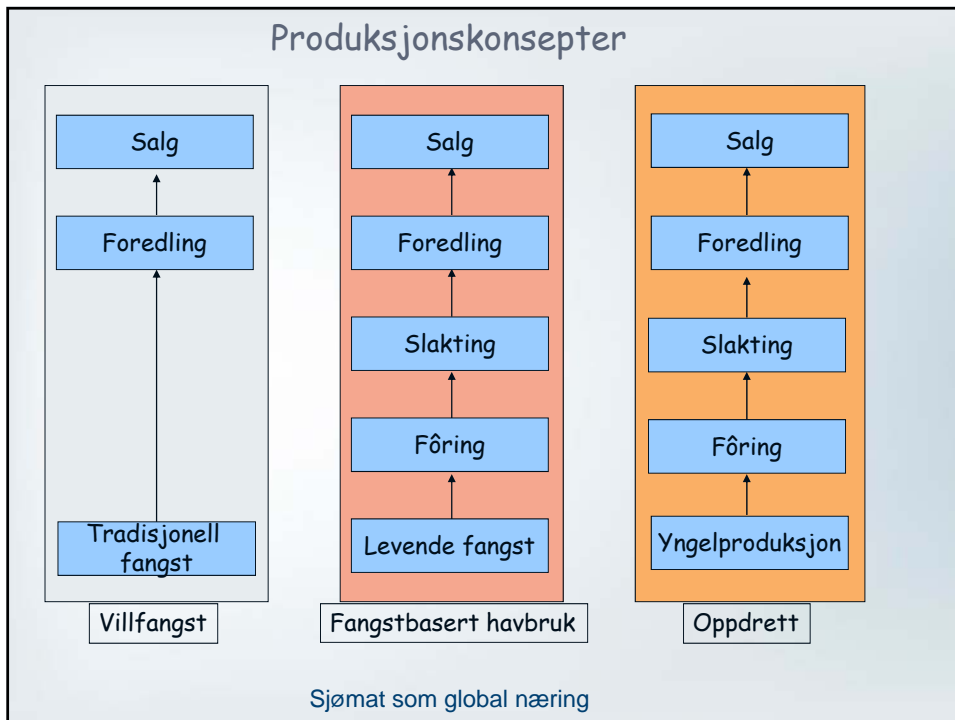
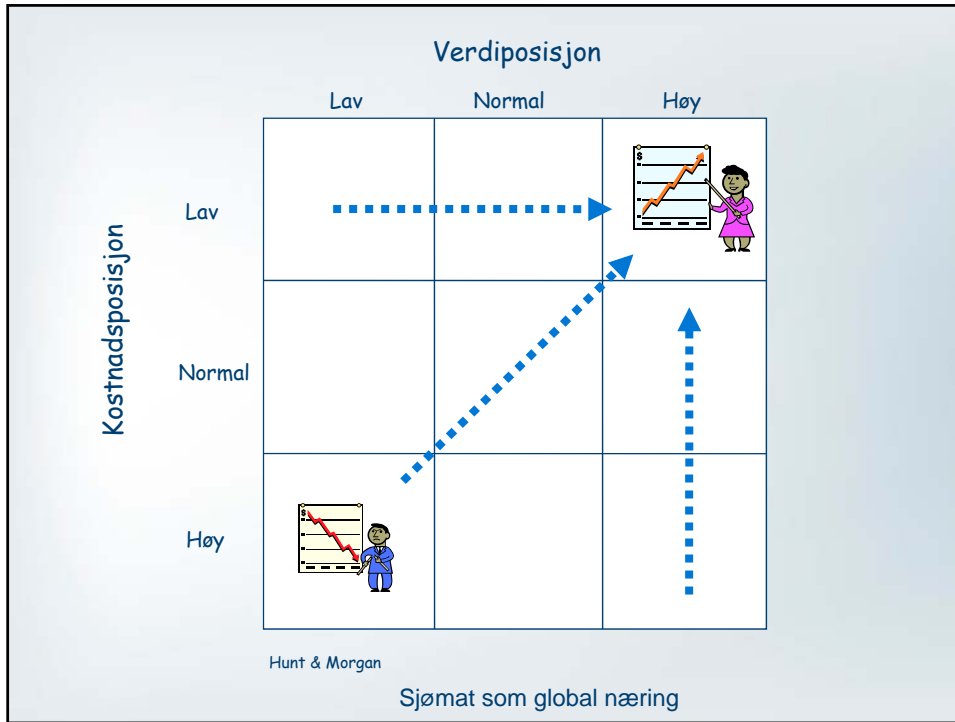
Sjømat som global næring

Perspektiv

Varige konkurransefortrinn

Globalisering

Hva er globalisering?

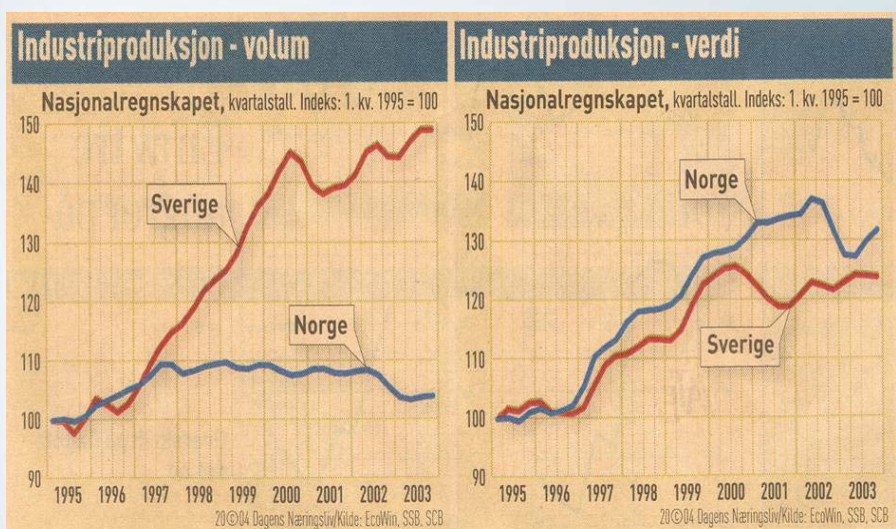
- Juristen: Liberalisering
- Geografen: Internasjonalisering
- Økonomen: Adjø til transaksjonskostnader
- Teknologen: Den "nye" økonomien

Sjømat som global næring

Effekter av globalisering

- Produksjons- og lokaliseringmønsteret endres
- Globale verdikjeder etableres
- Kortere livssyklus for produktene
- Produktbredden øker og prisene faller
- Transportetappene og energiforbruket øker
- "Gamle" fortrinn forvitrer - "nye" oppstår

Sjømat som global næring

Sjømat som global næring

Internasjonal arbeidsdeling

- Lokal ressurs i Tromsø - snø
- 8m 1996/97 og 7m 99/00
- Langnes/Gardermoen
- Snø i Tromsø og sand i Sahara (lite verdifulle ressurser)

Foto: Jan Fredrik Frantzen

Sjømat som global næring

Sport - 1995

- Vinteridrett - langt mellom de store stjernene fra Tromsø
- Fotball - grønt gress og kortbukse (Stillongs, hansker og lue er feigt)
- Sportslig prestasjon - væravhengig (verdens beste lag i nordvestkuling og snøbyger)
- Globalt hurtigvoksende marked for dyktige spillere - særlig angripere

Sjømat som global næring

TIL i 2005

- Fotball - hurtig voksende global underholdningsindustri
- 2005-stallen: 10 ulike nasjoner
- Råvareflyten:
  - TIL- 24 grenseoverganger
  - Stall i 2005 - minst 35 grenseoverganger
- Vesten: Underholdning øker - industriproduksjon avtar

Sjømat som global næring

Naturgitte fortrinn - sjømat

- 83.000 km kystlinje - 6 ganger mer hav enn land
- Eksporterte 2,3 milliarder kg - verdi 69 milliarder NOK (2014)
- Oppdrett passerte vill i verdi i 2006
- 155 land - 10 milliarder porsjoner
- 6 porsjoner pr nordmann pr dag
- 312 tusen tonn NVG-sild i 2010 - 1 mrd individer - i løpet av januar

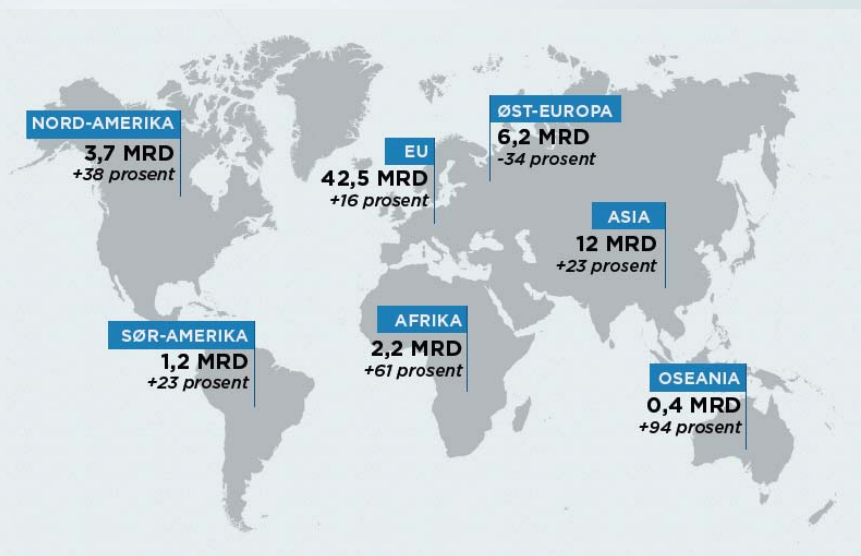
Sjømat som global næring

Naturgitte ulemper - sjømat

- Høykostnadsland (UK - 65%, Polen 12%)
- Må eksportere 80-90% i markeder med tunge støtteordninger og handelspolitiske barrierer
- Økende konsentrasjon i detaljistleddet
- De ville ressursene svinger - stor usikkerhet;
  - krevende forvaltningsoppgaver
  - Krevende kapasitetstilpasning
- Sårbar for valutasingninger

Sjømat som global næring

Norsk sjømateksport 2014

Sjømat som global næring

Ny struktur - den globale verdikjede

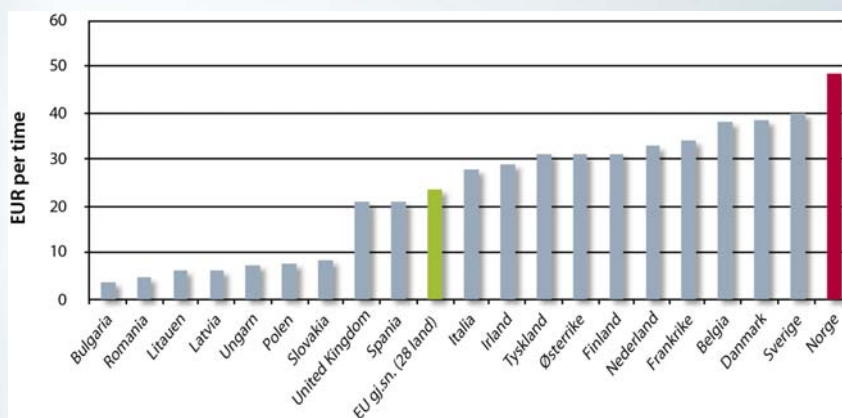
- Råstoffet kjøpes globalt (frosset, mange alternative arter)
- Produktene standardiseres
- Produksjonsanleggene legges der produksjonskostnadene er lavest
- Distribusjonsknutepunktene nært store markeder innenfor ulike handelsområder hvor produktene posisjoneres mot de store varekjedene

Sjømat som global næring

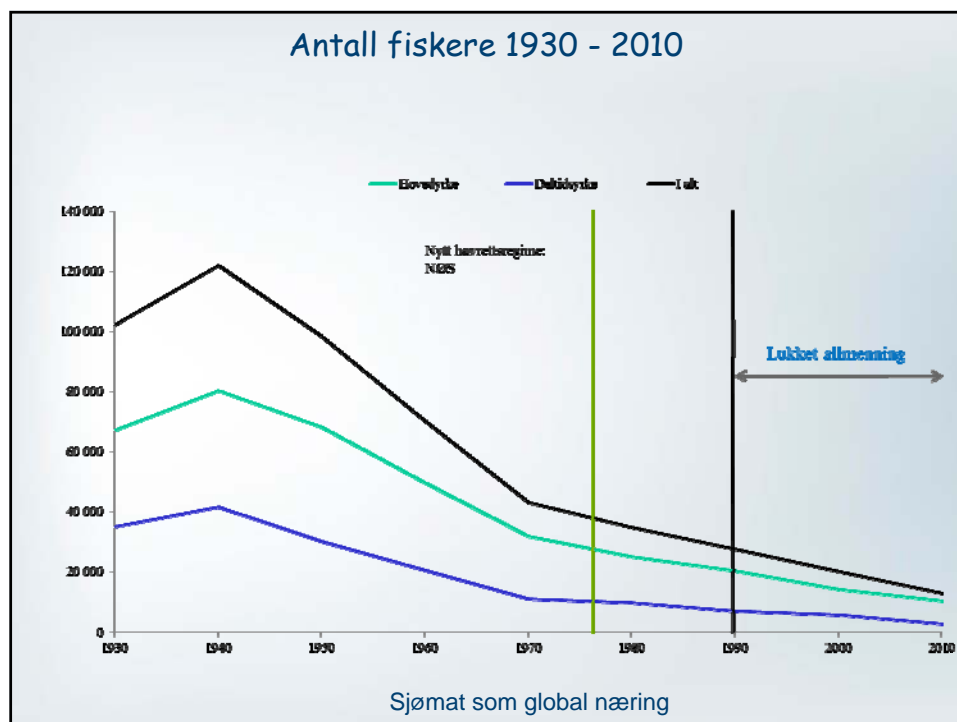
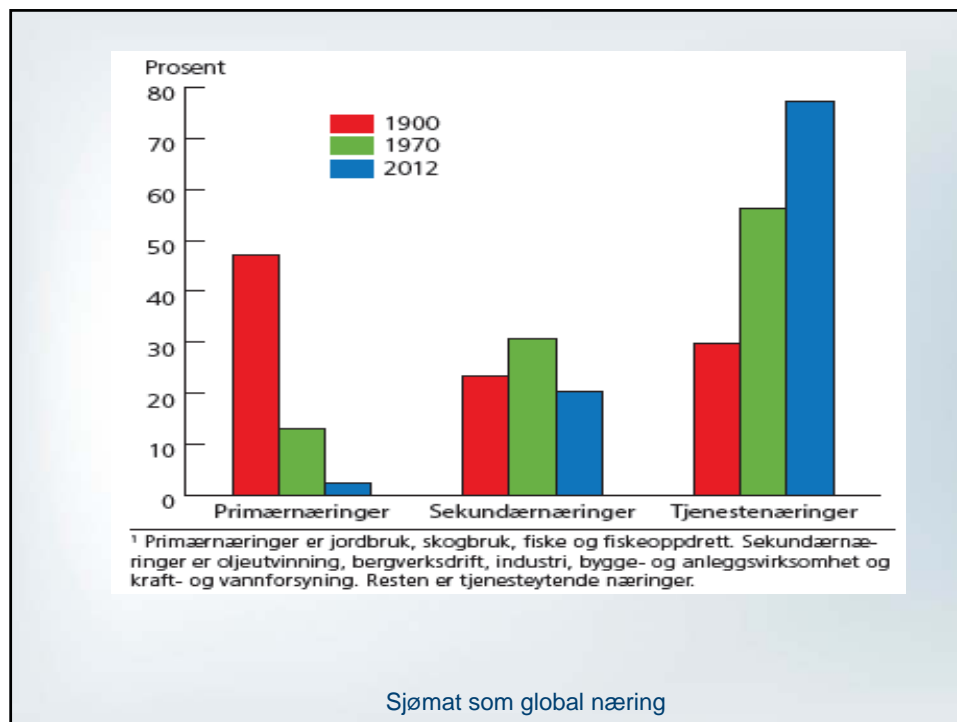

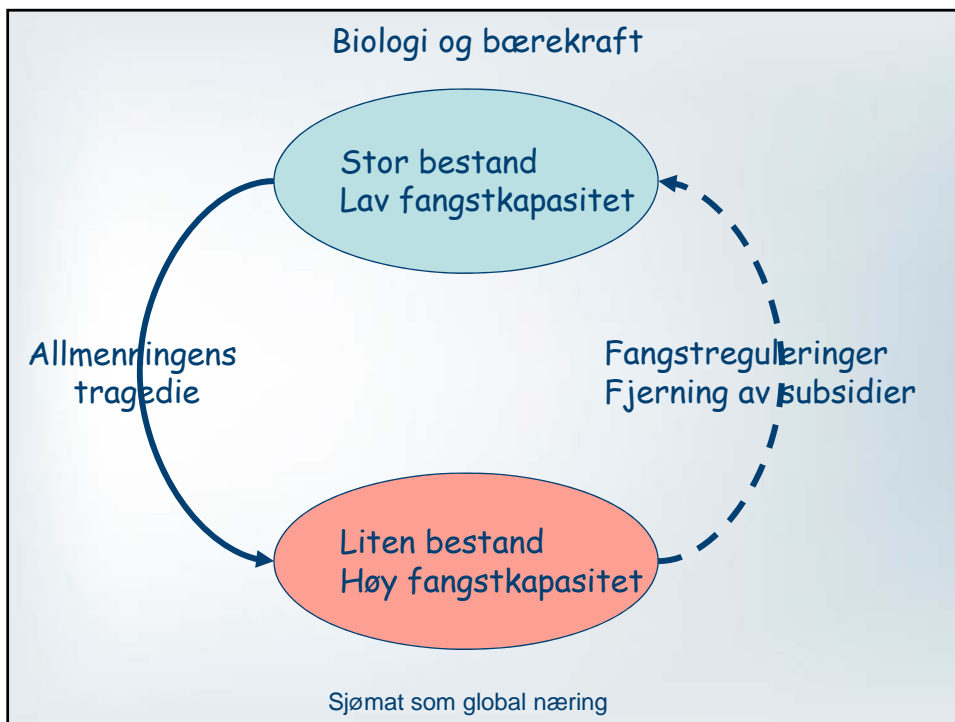
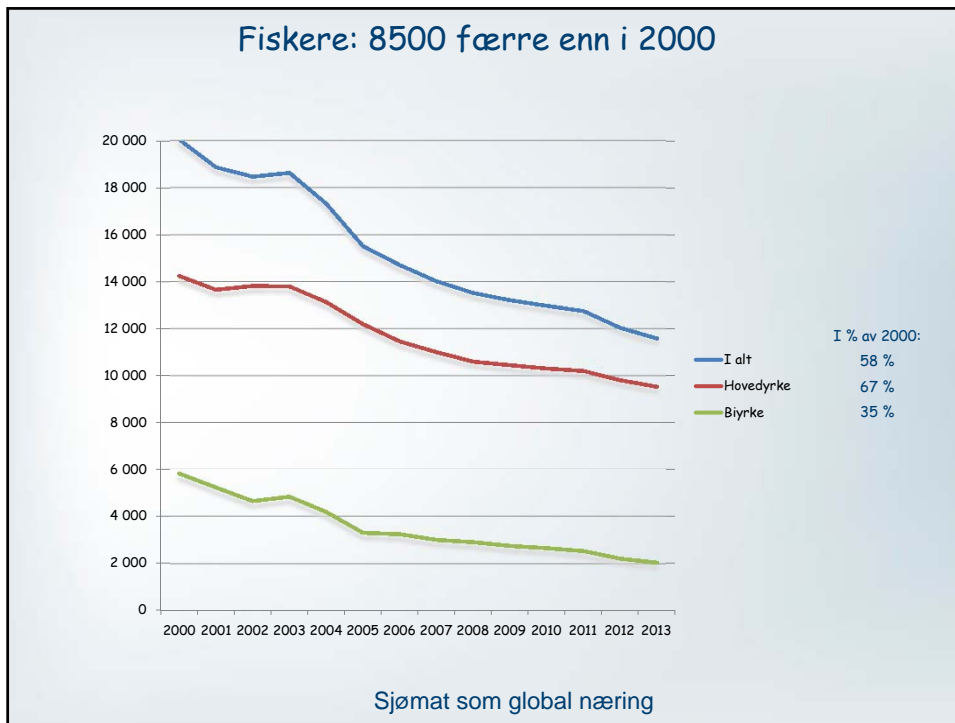
Strukturelle trekk

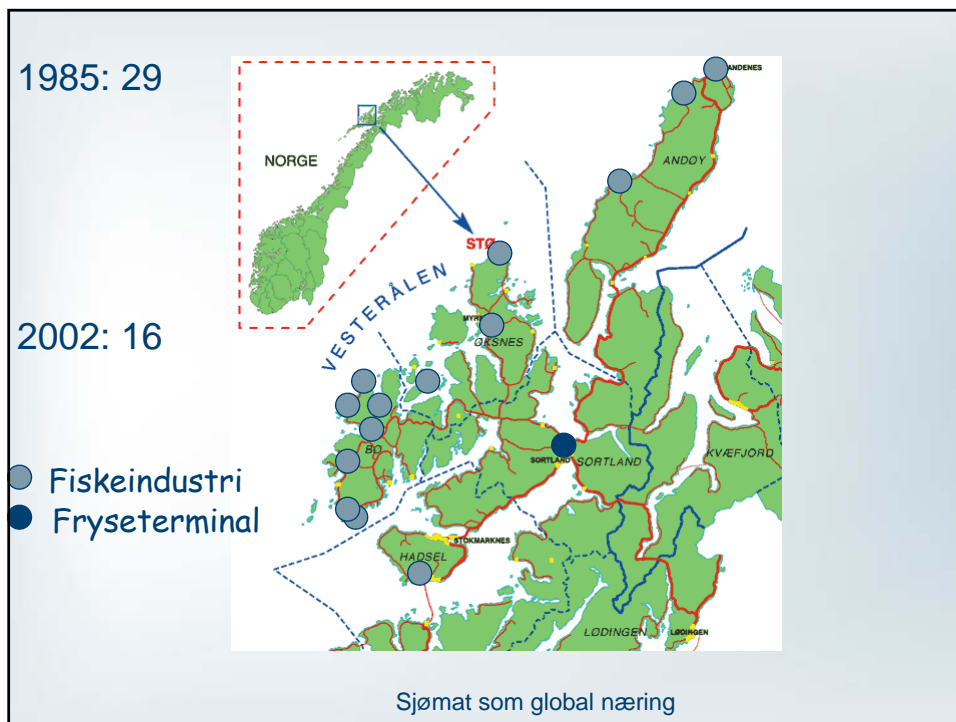
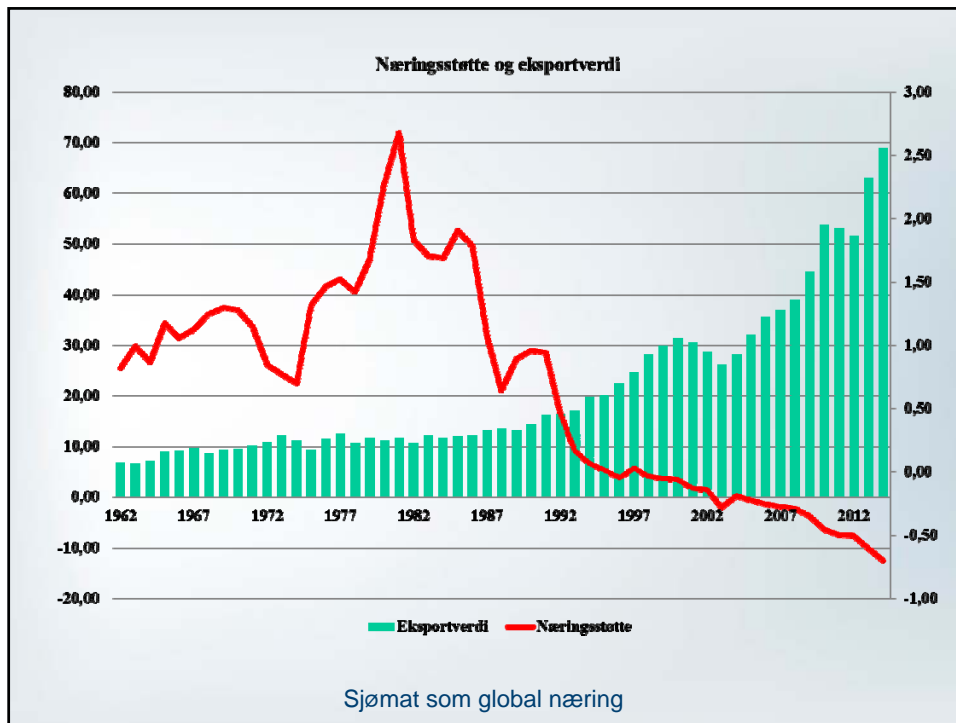
Lønnskostnad 2013

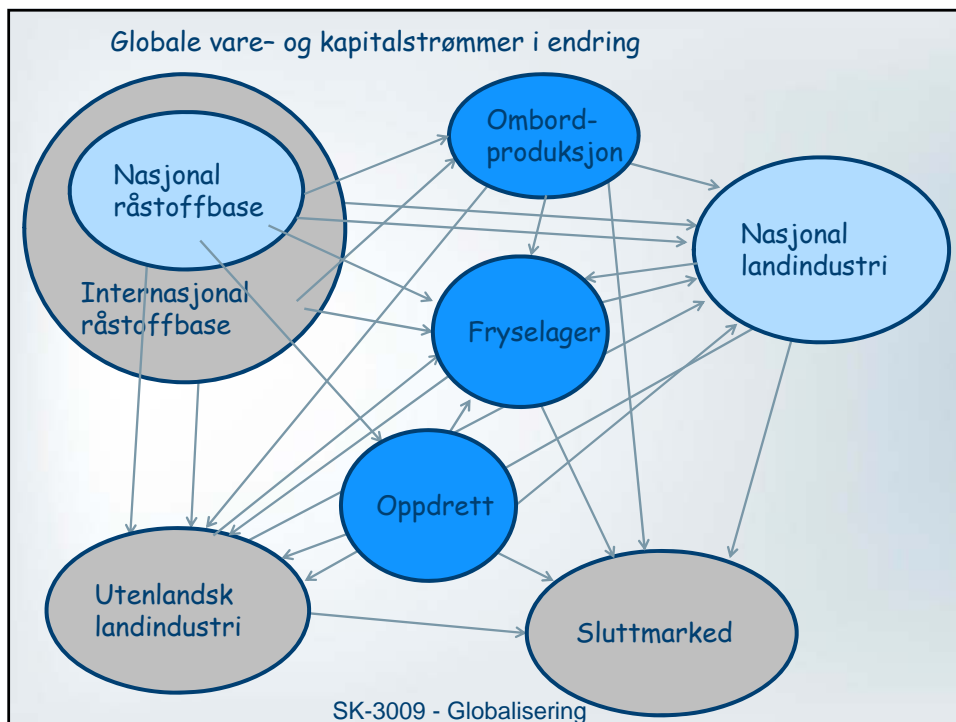
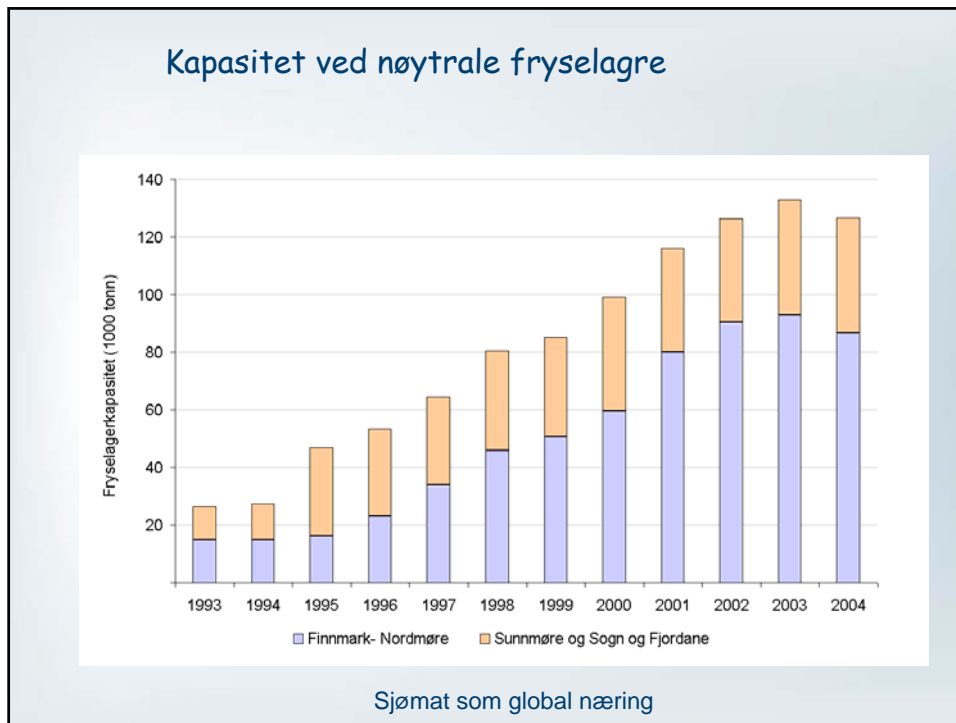

Sjømat som global næring

Die Weißfische*
 Die beliebten Fischarten zeichnen sich durch ihren milden, aromatischen Geschmack und ihr zartes Filet-Fleisch aus. Iglo verwendet je nach Fangsaison die jeweils bestgeeignete Fischart.

Fanggebiete:

Weißfische* (Sortenkürzel):

- Alaska-Seelachs (A)**
- Seelachs (B)**
- Blauer Seehecht (C)**
- Seehecht (D)**

Sjømat som global næring

LOFOTEN®
Bacalao desmigado
Gadus macro-cephalus, 400 g

De las frías aguas islandesas nos llega este bacalao fresco, salado y secado según la tradición. Desmigado y presentado en prácticas bandejas.

3'49 €
 unidad
 (8'73 €/kg)

volver

El principio **ALDI**
La calidad más alta - El precio más bajo

Loirena Gallart Jornet & Jens Østli

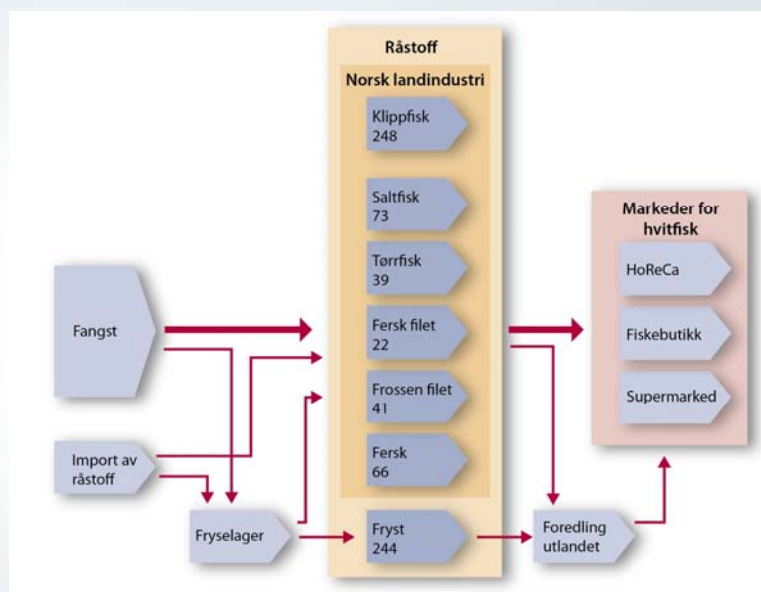
Sjømat som global næring

Økonomiske drivkrefter

- Markedsverdien på fangstleddet er økende - globalt marked for råstoff
- Markedsverdien på produksjonsleddet er avtakende - høye produksjonskostnader

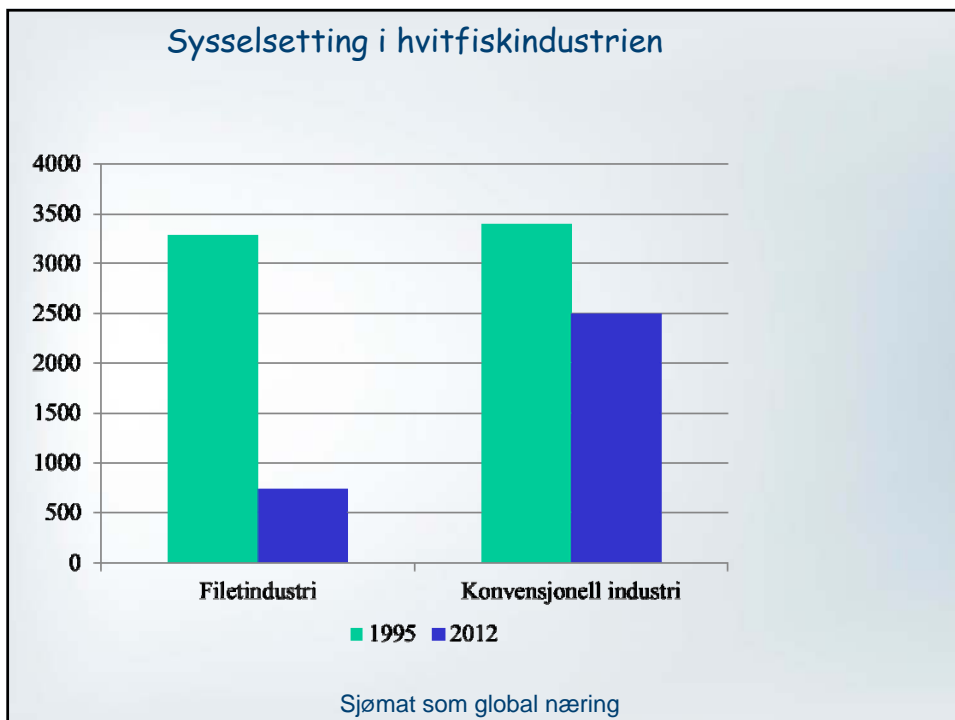
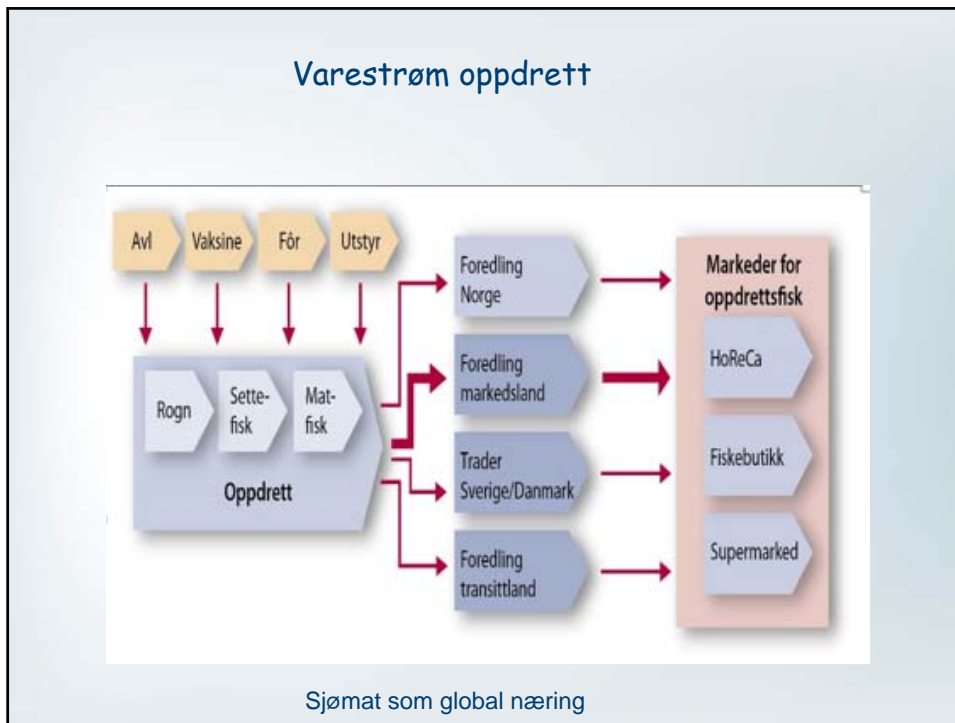
Sjømat som global næring

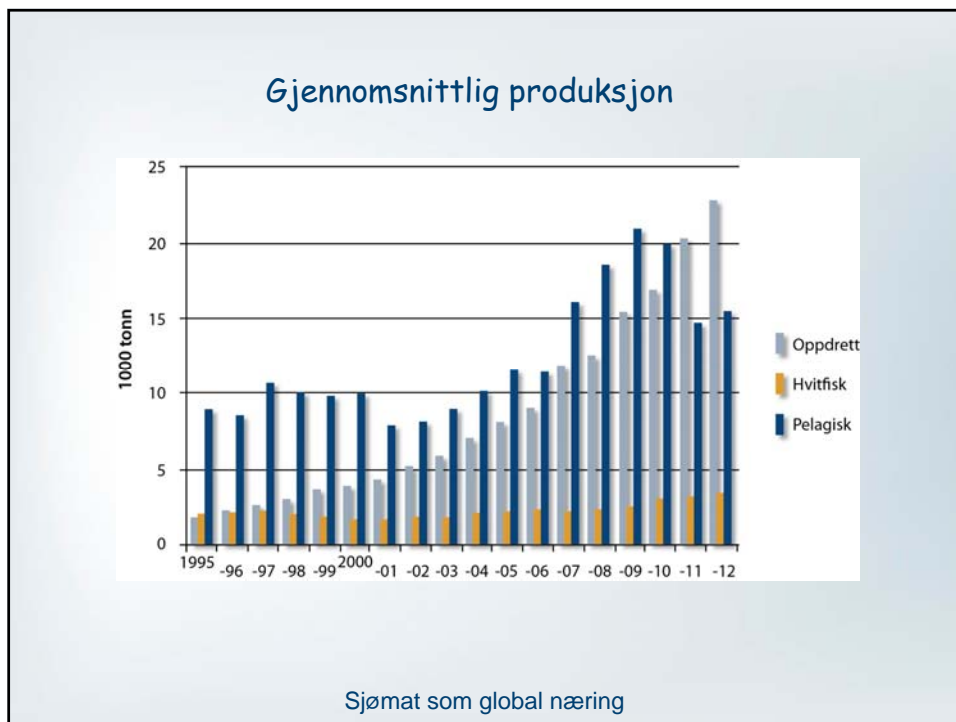
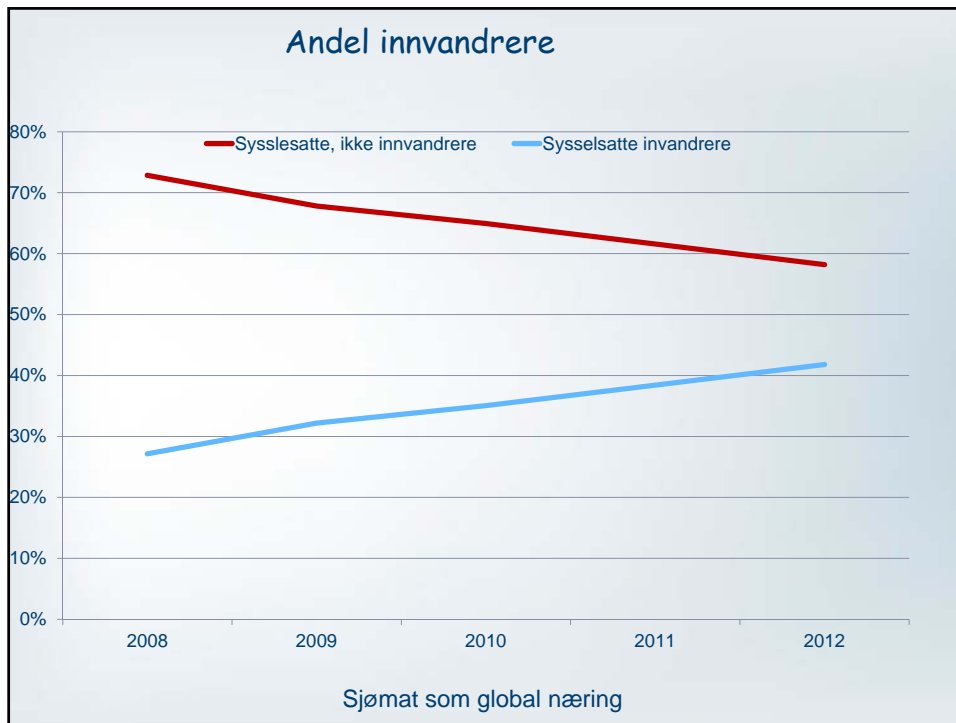
Varestrøm hvitfisk

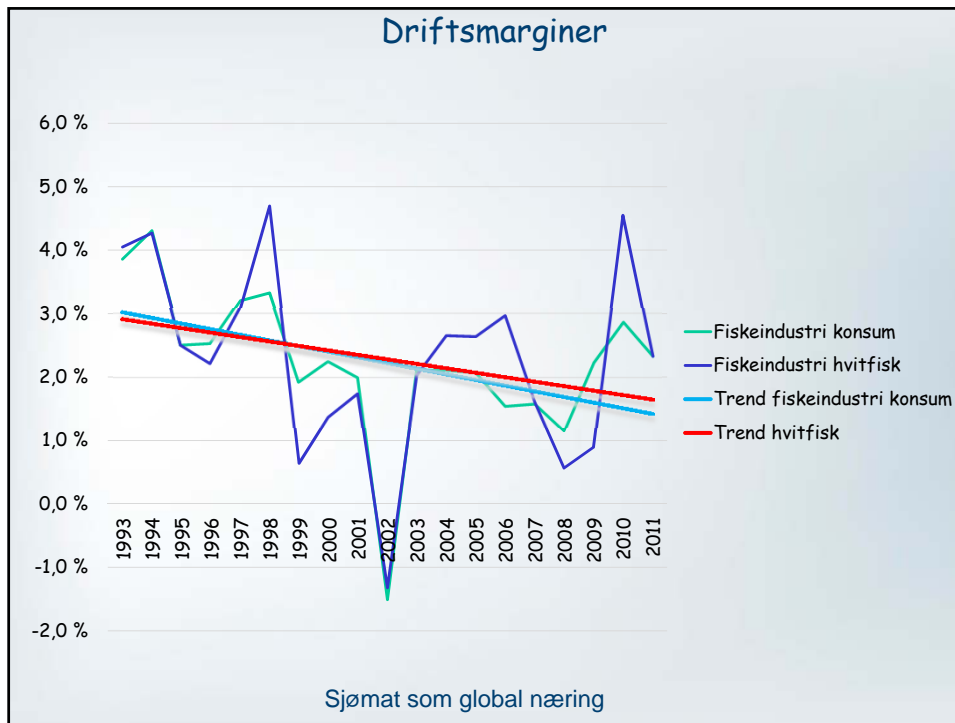

Sjømat som global næring

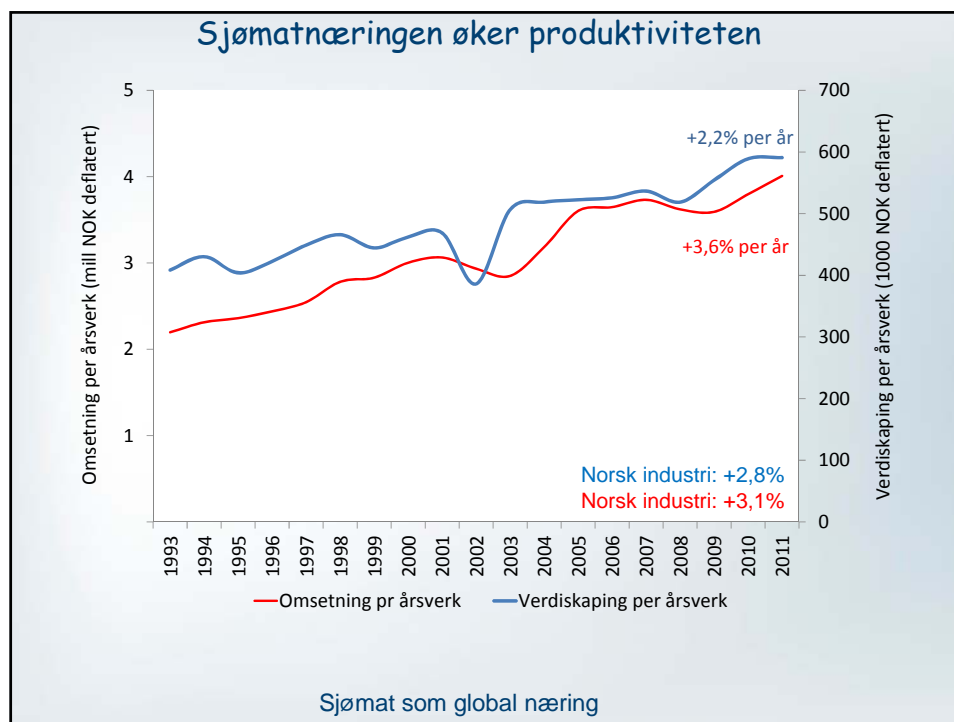

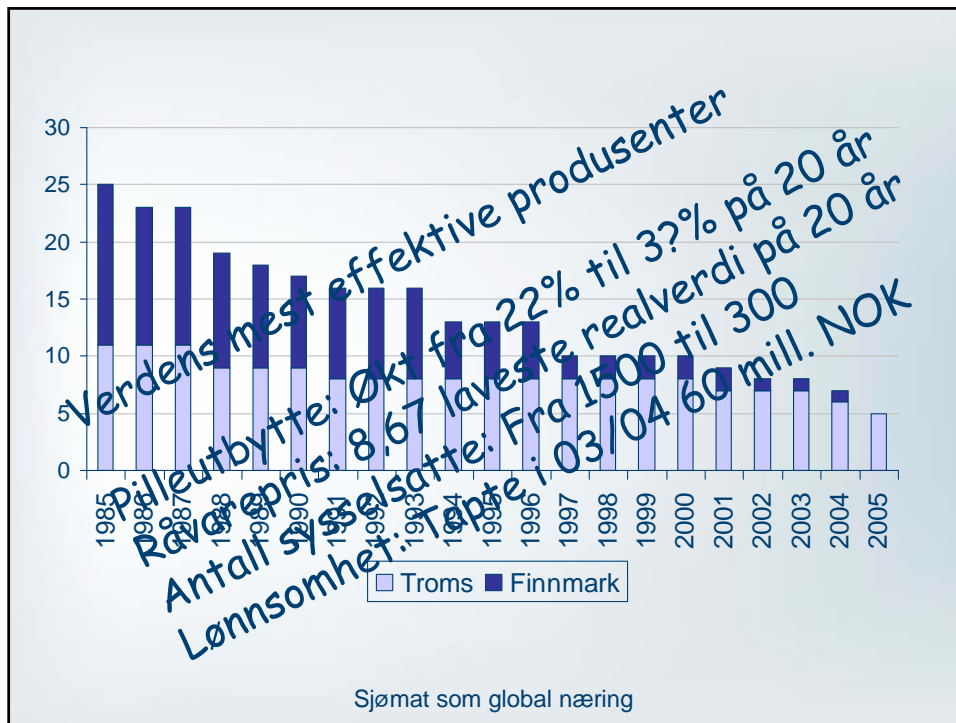

Lokale fortrinn i en global økonomi

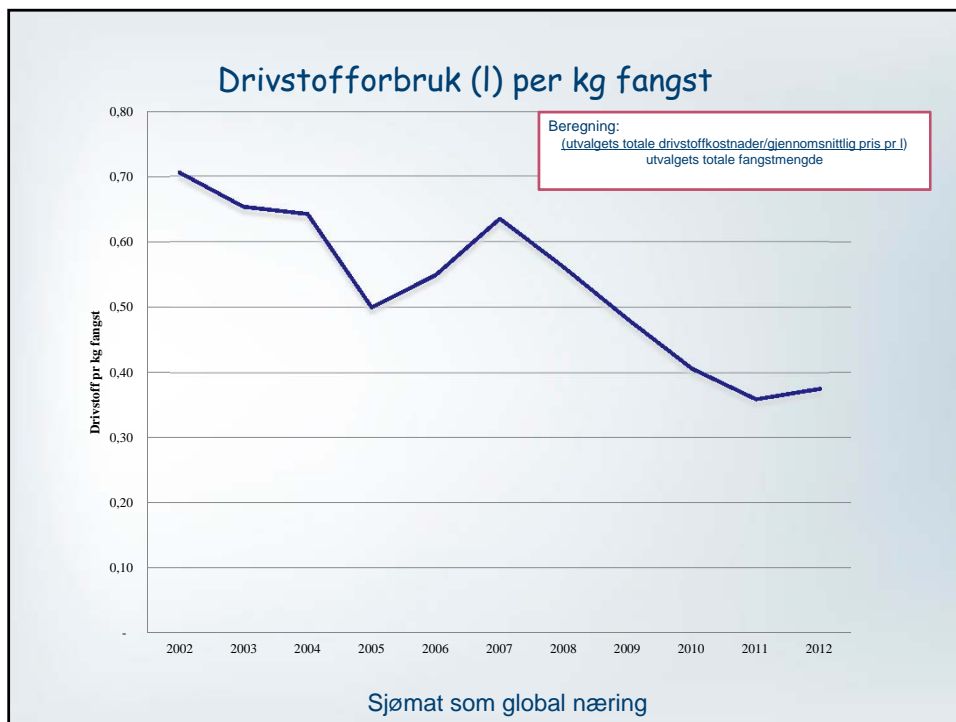
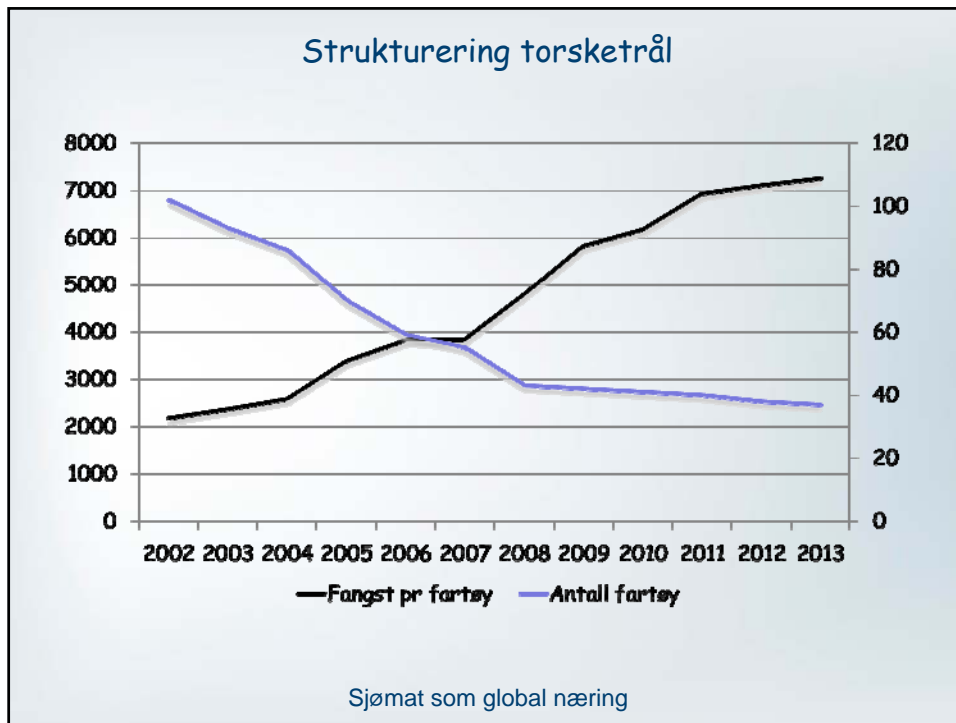

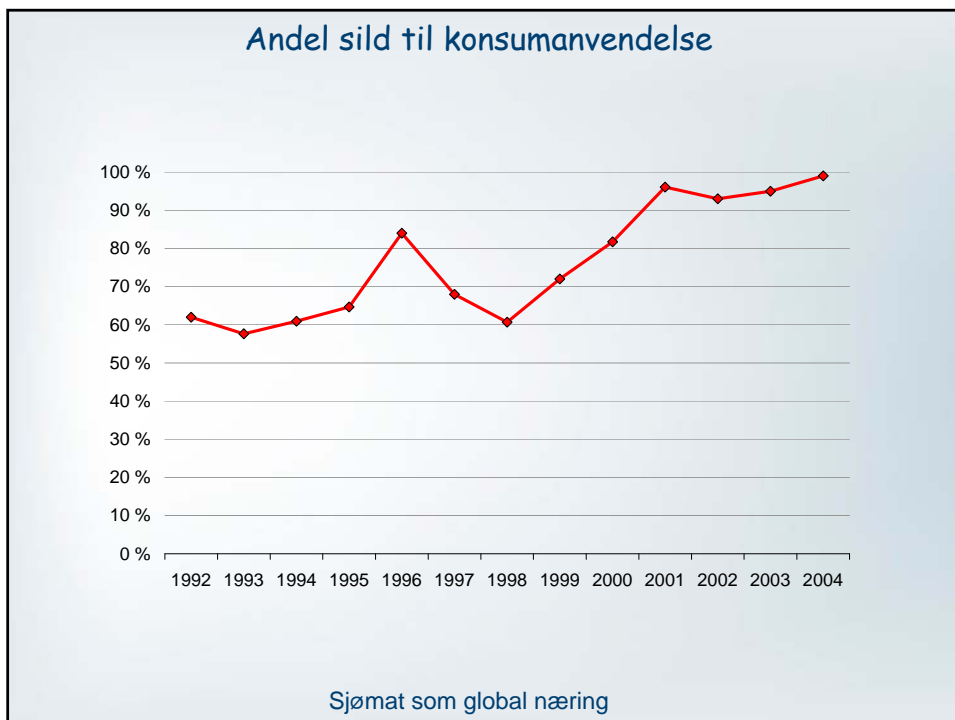
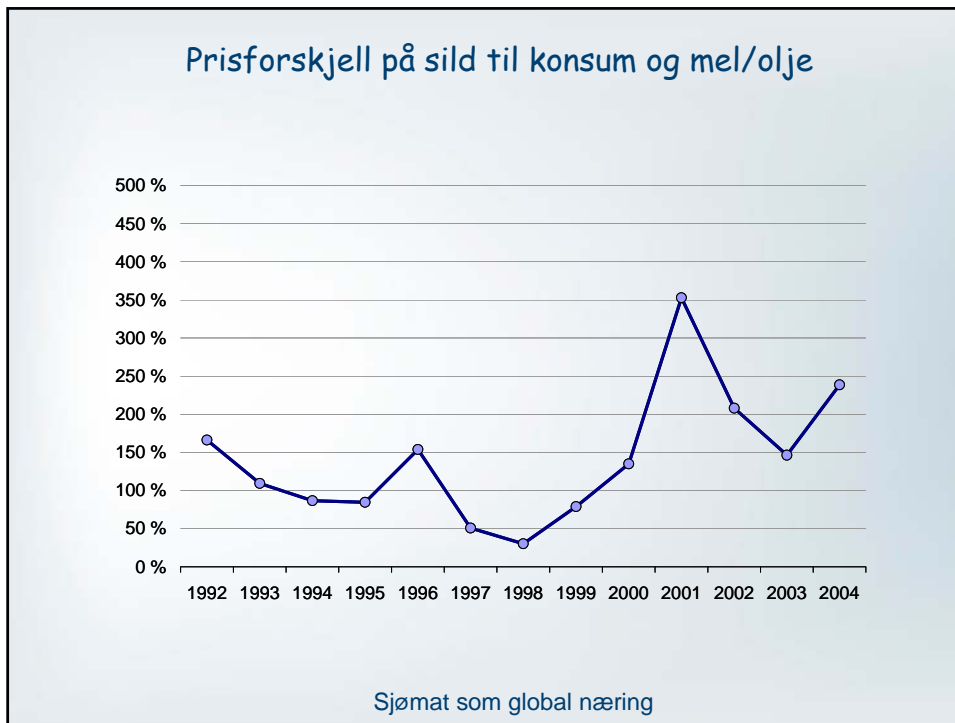
Hvordan går det med villfangsten?

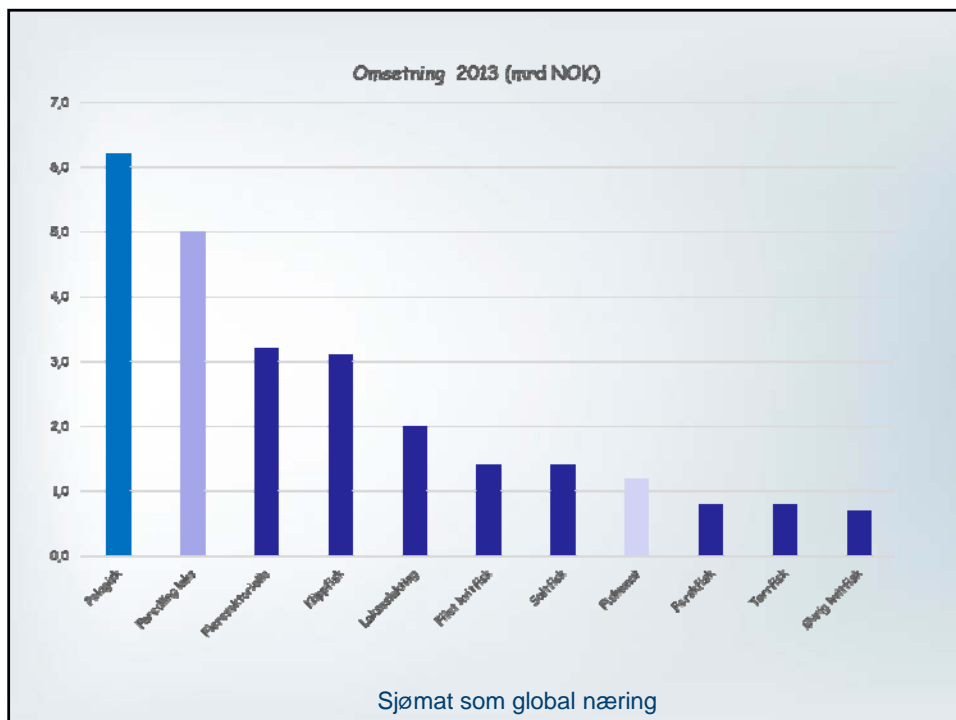
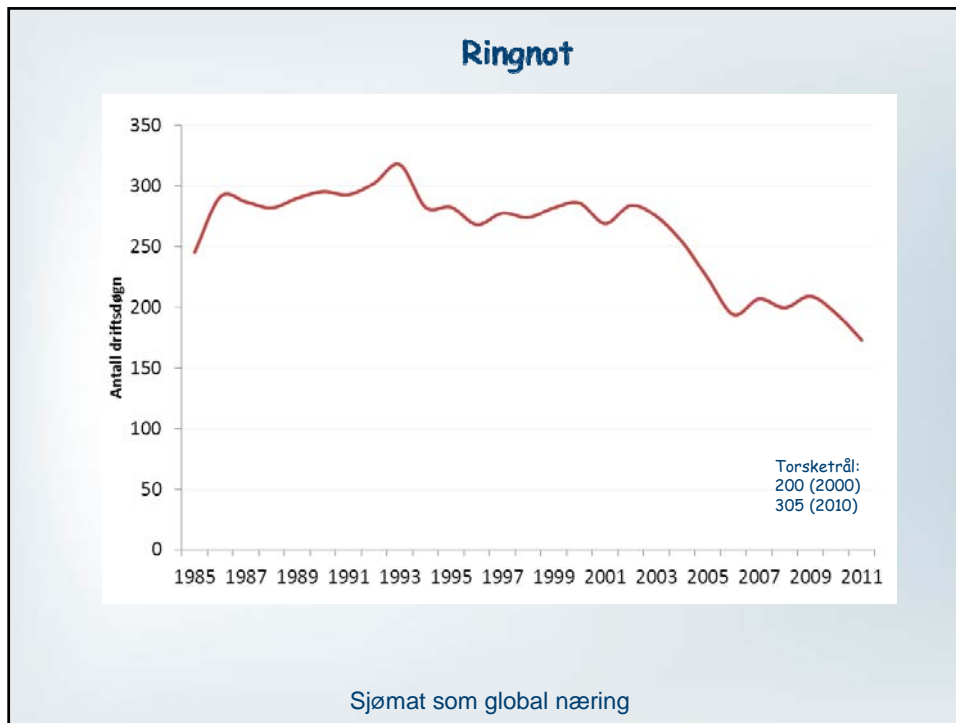
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Potensial
Torsk	212 700	192 500	195 413	233 000	271 000	319 000	340 000	454 000	459 000	415 000	560 000
Hyse	63 500	73 250	74 500	93 050	116 000	148 000	153 000	98 000	88 000	89 000	162 500
Sei	175 000	175 500	225 350	225 350	204 000	200 000	142 000	119 000	103 000	106 000	300 000
Lodde	0	0	0	233 000	245 000	275 000	221 000	114 000	39 000	72 000	1 740 000
NVG-Sild	564 200	780 800	925 980	1 002 000	894 000	602 800	510 000	378 000	255 000	173 000	1 160 000
Sum	1 015 400	1 222 050	1 421 243	1 786 400	1 730 000	1 544 800	1 366 000	1 163 000	944 000	855 000	3 922 500

Hvordan kan vi nå maksimalt langtidsutbytte?
 Hvilke arter skal prioriteres?
 Hvordan skal vi fordele og høste dem?

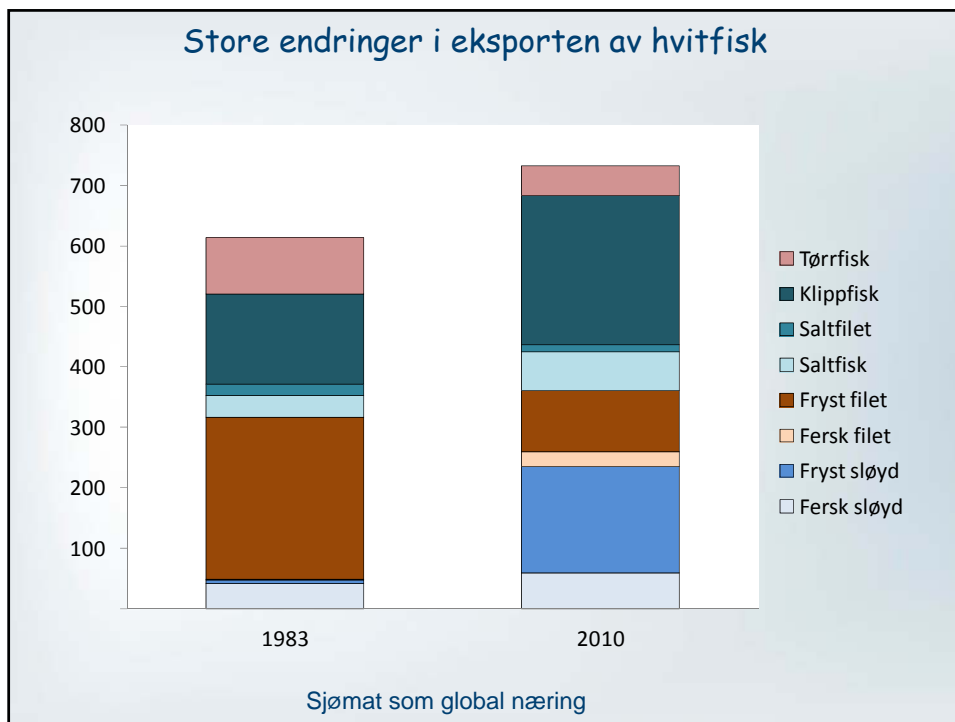
Sjømat som global næring

Havbruk versus villfangst

- Begrensede og ofte avtakende ville ressurser
- Økt volum og verdiskaping fra begrensede ressurser
- Konsumentene foretrekker fersk sjømat
- Reduserer usikkerhet om tilgang på råvare:
  - Hva (art og kvalitet)
  - Hvor
  - Når
  - Hvor mye

Sjømat som global næring

Utfordringer i oppdrett

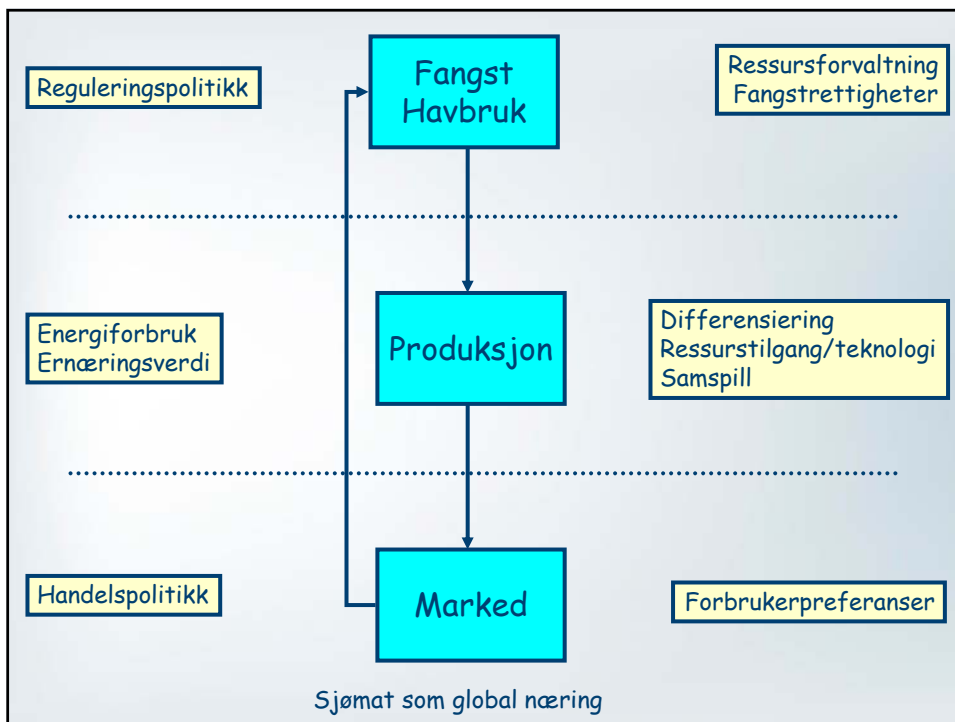
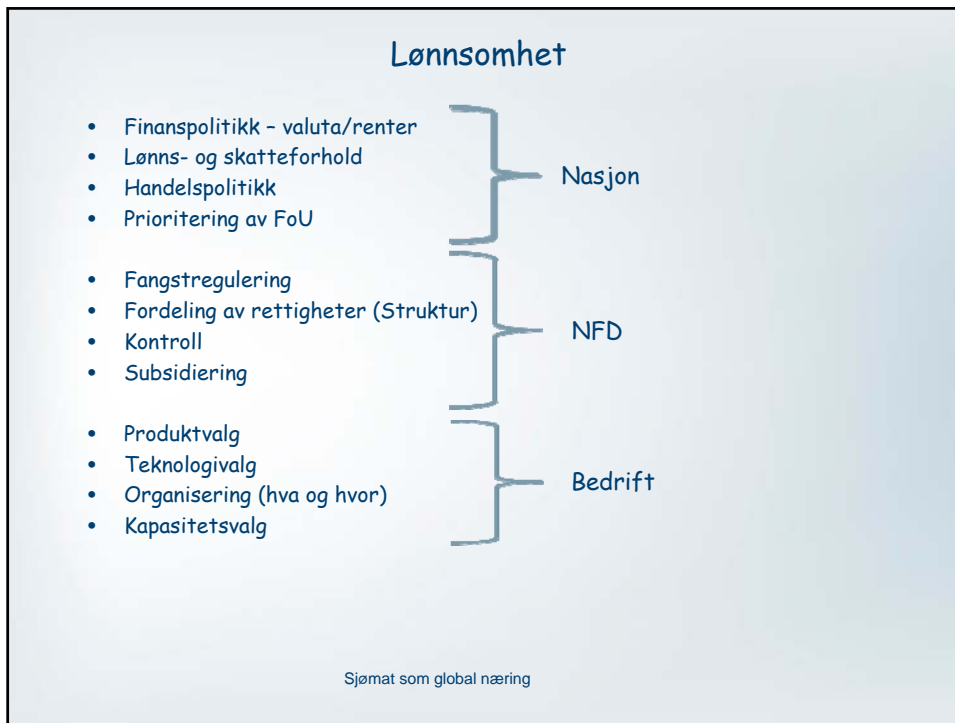
- Hvor ble det av røya, kveita, blåskjellet, steinbiten, torsken, osv?

- Voksesmertene:
  - Arealkonflikter
  - Sykdom
  - Rømming
  - Tilgang på fôr
  - Mangel på lokaliteter

Sjømat som global næring

Moralen er .....

- Norsk marin sektor har lokale fortrinn i form av verdifulle bestander og produktive oppdrettslokaliteter (Bærekraft - Matvaretrygghet)
- God kompetanse på å forvalte, høste og dyrke disse ressursene (Forvaltning)
- Lokale ressurser med høy verdi i et globalt råvaremarked (Handelspolitikk og effektivitet)
- Unngå produkter som kan produseres (billigere) i den globale verdikjede (Produktvalg)

Sjømat som global næring

Og den største utfordringen er .....

Sjømat som global næring

Lykke til og takk for oppmerksomheten!

Sjømat som global næring